

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. március 10.¹

C-6/15. sz. ügy

**TNS Dimarso NV
kontra
Vlaams Gewest**

(a Raad van State van België [államtanács, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — A 2004/18/EK irányelv — 53. cikk — A szerződések odaítélési szempontjai — Ajánlattevők — Egyenlő bánásmód — Gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat — Az ajánlatok értékelése”

I – Bevezetés

1. A jelen ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmével a Raad van State van België (belga államtanács) lényegében azt kívánja megtudni, hogy az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² 53. cikkének (2) bekezdése az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvével együttesen értelmezve megköveteli-e, hogy az ajánlatkérő szerv minden esetben – vagy ha nem, akkor bizonyos körülmények között – a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban előre szerepeltesse azokat az értékelési módszereket vagy azokat a súlyozási szabályokat, amelyek alapján az ajánlattevők ajánlatait értékeli.

2. Ezt a kérelmet egy, a TNS Dimarso NV (a továbbiakban: Dimarso) és a Vlaams Gewest (flamand lakásügyi ügynökség, a továbbiakban: lakásügyi ügynökség) között az ajánlatok utóbbi szervezet által szervezett, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési eljárásban történő értékelési módszerének szabályosságával kapcsolatban folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

3. Összefoglalva, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy a lakásügyi ügynökség az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* 2012. január 31-én közzétett hirdetménnyel szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési eljárást indított, amelynek célja a flandriai lakáshellyel és lakásvásárlókkal foglalkozó átfogó tanulmány elkészítése volt. E közbeszerzési szerződés becsült összege 1 400 000 euró hozzáadottérték-adóval (héta) növelt összeg volt.

4. E szerződés dokumentációja a következő két odaítélési szempontról tett említést.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o. A 2004/17/EK, a 2004/18/EK és a 2009/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a közbeszerzési eljárásokra irányadó értékhatárok tekintetében történő módosításáról szóló, 2011. november 30-i 1251/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 319., 43. o.) módosított irányelv (a továbbiakban: 2004/18 irányelv).

„1 Az ajánlat minősége (50/100)

Az előkészítés, a szervezés és a helyszíni megvalósítás, valamint a kódolás és az adatok első feldolgozásának minősége. Az ajánlott szolgáltatásokat a lehető legrészletesebben kell meghatározni. Az ajánlatból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ajánlattevő a szerződés egészének a teljesítését vállalni tudja (legalább 7000 mintavételi egység / legfeljebb 10 000 mintavételi egység) az előírt 12 hónapos teljesítési időtartam alatt.

2 Ár (50/100)

A szerződés teljesítésének az ára az alapminta tekintetében (7000 mintavételi egység) és a rendelkezésre bocsátott további 500 címből álló szakaszonként (héával növelt összegek).”

5. Négy ajánlattevő nyújtott be ajánlatot, amelyek a bírálóbizottság minőségi kiválasztásra vonatkozó jelentése szerint megfeleltek a technikai szakértelemre vonatkozó minimális követelményeknek. A bírálóbizottság 2012. március 23-i közbeszerzési jelentése a következőképpen határozta meg az ajánlatok értékelésének módszerét:

„A bizottság ezt követően értékelte az ajánlatokat.

A négy ajánlat értékelésére és egymás közötti összehasonlítására a fent hivatkozott szempontok alapján került sor. Az ajánlatok vizsgálata és értékelése mindenekelőtt a »minőség« szempont alapján történt. E tekintetben mindegyik ajánlat egyhangúlag kapott valamilyen meghatározott értékelést (magas – kielégítő – alacsony). Ezt követően az ár szempont alkalmazására került sor.

Ezen eredmények alapján végül felállították a végső sorrendet.”

6. Ami az első szempontot, vagyis az ajánlatok minőségére vonatkozó szempontot illeti, a közbeszerzési jelentésből kiderül, hogy a Dimarso és két másik ajánlattevő „magas” értékelést, míg a negyedik ajánlattevő „alacsony” értékelést kapott. Ami a második, vagyis az árra vonatkozó szempontot illeti, amíg a negyedik ajánlattevő adta a legolcsóbb ajánlatot, addig a Dimarso nyújtotta be a legdrágábbat.

7. 2012. április 11-én a közbeszerzési szerződést végül az egyik olyan ajánlattevőnek ítélték oda, amely „magas” értékelést kapott, és amelynek ajánlata olcsóbb volt a Dimarso ajánlatánál.

8. A közbeszerzési szerződés odaítéléséről szóló határozattal szemben előterjesztett megsemmisítés iránti keresetének alátámasztására a Dimarso a kérdést előterjesztő bíróság előtt előadja, hogy úgy tűnik, a bírálóbizottság az ajánlatok minőségére vonatkozó szempontot illetően az ajánlattételhez szükséges dokumentációban nem említett „magas – kielégítő – alacsony” fokozatok alapján vizsgálta az ajánlatokat, míg a Dimarso szerint a dokumentációból az következik, hogy mindegyik ajánlatra 0-tól 50-ig terjedő pontszámot kellett volna adni. Ami az árra vonatkozó szempontot illeti, a bírálóbizottság nem az ajánlattételhez szükséges dokumentációban szereplő odaítélési szempontok figyelembevétele mellett, ideértve a két – mindkettő esetében „50/100” arányú – odaítélési szempont abban szereplő súlyozását, végezte el az ajánlatok megfelelő vizsgálatát, összehasonlítását és végső értékelését sem.

9. A kérdést előterjesztő bíróság a Dimarso által hozzá benyújtott kereset első részét elutasítva először rámutat, hogy nem haladja meg az észszerű értékelést az a tény, hogy az „50/100” arány ajánlattételhez szükséges dokumentációban való szerepeltetését úgy lehet értelmezni, hogy azzal csak azt kívánták jelezni, hogy mindkét szempont egyenértékűnek tekintendő, és ezáltal fele-fele arányban befolyásolja az ajánlatok értékelését.

10. Megjegyzi továbbá, hogy mind a 2004/18 irányelv (46) preambulumbekzdésében, mind az 53. cikkének (2) bekezdésében csak a „szempontok” és „relatív súlyozásuk” jelenik meg, mivel az értékelési módszerről és a súlyozás szabályairól egyáltalán nem tesznek kifejezett említést. A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az értékelés módszere nem semleges, hanem éppen ellenkezőleg, meghatározó lehet az ajánlatok odaítélési szempontok alapján történő értékelésekor. Példaként hivatkozik az árra vonatkozó odaítélési szempontra, amelynek keretében az ajánlatkérő szerv választhatja többek között az arányosság szabályának alkalmazását, azt, hogy a legjobb eredményt adja a legalacsonyabb ajánlatnak, vagy nulla pontszámot ad a legdrágább ajánlatnak, azt, hogy lineáris besorolást alkalmaz a közbenső ajánlatok tekintetében, vagy pedig azt, hogy legfeljebb a középárnak megfelelő ajánlatokat veszi figyelembe.

11. A kérdést előterjesztő bíróság végül hangsúlyozza, hogy sem a Lianakis és társai ítélet (C-532/06, EU:C:2008:40, 38., 44. és 45. pont), amely a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv³ 36. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozott, amely rendelkezésnek lényegében a 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdésével azonos a tartalma, sem az Evropaïki Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512) nem ad választ, vagy legalább is határozott választ a jelen ügyben felmerült azon kérdésre, hogy az értékelés módszerét, vagyis azt a konkrét módszert, amelyet az ajánlatkérő szerv az ajánlatok értékelésénél követni fog, az odaítélés szempontjaihoz és alszempontjaihoz, valamint a „súlyozási együtthatókhoz” hasonlóan előzetesen az ajánlattevők tudomására kell-e hozni.

12. E körülmények között a Raad van State van België (belga államtanács) az eljárás felfüggesztéséről határozott, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [...] 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdését önmagában, valamint az egyenlőség és az átláthatóság európai jogi elveinek a közbeszerzési szerződések odaítélésére vonatkozó hatókörével összhangban, hogy az ajánlatkérő szerv akkor, amikor a szempontjából gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot benyújtó ajánlattevőnek ítéli oda a szerződést, mindig köteles arra, hogy előre meghatározza, és a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban szerepeltesse azokat az értékelési módszereket vagy azokat a súlyozási szabályokat – legyenek azok bármennyire előre láthatóak, szokásosak, vagy legyen, illetve lehessen bármilyen jelentőségük –, amelyek alapján értékelni kell az ajánlatokat az odaítélési szempontok vagy alszempontok alapján,

vagy

úgy, hogy amennyiben nem áll fenn ilyen általános kötelezettség, akkor vannak olyan körülmények, mint például e súlyozási szabályok jelentősége, előreláthatóságuk hiánya vagy nem szokásos jellege, amelyek esetében e kötelezettség érvényesül?”

13. Ez a kérdés képezte a tárgyat a Dimarso, a belga és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság által előterjesztett írásbeli észrevételeknek. Ezeket a feleket a 2016. január 13-án tartott tárgyaláson meg is hallgatták, az olasz kormány kivételével, amely nem képviseltette magát azon.

3 — HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.

II – Elemzés

14. A jelen ügyben elé terjesztett kérdéssel a Bíróságtól a 2004/18 irányelv 53. cikke (2) bekezdése hatályának a pontosítását kérik. Pontosabban azzal a kérdéssel fordultak a Bírósághoz, hogy ez a rendelkezés az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvének fényében megköveteli-e, hogy a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat alapján történő odaítélése során az ajánlatkérő szerv a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban tájékoztassa az ajánlattevőket az általuk tett ajánlatok értékeléséhez alkalmazott értékelési módszerről.

15. Előzetesen rá kell mutatni, hogy nem vitatott, hogy az alapügyben szóban forgó, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés a 2004/18 irányelv hatálya alá tartozik, és különösen, hogy az 53. cikk arra teljes mértékben alkalmazandó.

16. Egyrészt ugyanis a 2004/18 irányelv 20. cikke alapján a IIA. mellékletben felsorolt szolgáltatások nyújtására irányuló szerződéseket, amelyek között a 10. kategóriában szerepelnek a „piackutatási és közvélemény-kutatási szolgáltatásra” vonatkozó szerződések, ezen irányelv 23–55. cikkével összhangban kell odaítélni. Másrészt az alapügyben érintett, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés jelentősen meghaladja a 2004/18 irányelv 7. cikkének b) pontjában szereplő, a hirdetmény lakásügyi ügynökség általi közzétételének időpontjában alkalmazandó 200 000 eurós küszöböt.

17. A 2004/18 irányelv „A szerződés odaítélésének szempontjai” című 53. cikkének megfelelően a közbeszerzési szerződéseket vagy „a legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatást” kérő ajánlat, vagy „az ajánlatkérő szerv szempontjából gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat” alapján ítélik oda, vagyis – amint arra ezen irányelv (46) preambulumbekkezdésének harmadik albekezdése utal, és amint arra a Bíróság emlékeztetett – azon ajánlat alapján, amely esetében az ajánlatkérő szerv szempontjából „a legkedvezőbb a szolgáltatás/ellenszolgáltatás aránya”⁴.

18. Ez utóbbi esetben, amely megfelel az alapügyben vitatott, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés esetének, a 2004/18 irányelv 53. cikke (1) bekezdésének a) pontja tartalmaz egy nem kimerítő listát azokról az adott közbeszerzési szerződés tárgyához kapcsolódó szempontokról, amelyek figyelembevételére az ajánlatkérő szerv jogosult.⁵ E szempontok között szerepel a minőség és az ár, amely – amint arra az alapügybeli ajánlattételhez szükséges dokumentáció utal – a két egyedüli szempont, amelyeket a lakásügyi ügynökség az alapügyben vitatott szerződés odaítélése során figyelembe vett.

19. Szintén a szerződés gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot tevőnek történő odaítélésével kapcsolatban a 2004/18 irányelv 53. cikke (2) bekezdésének első albekezdése előírja, hogy az ajánlatkérő szerv „minden egyes, [ezen] ajánlat meghatározásához kiválasztott szempont tekintetében megállapítja annak relatív súlyozását” a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban. Ezt a súlyozást ugyanezen rendelkezés második albekezdése értelmében megfelelő maximális terjedelem megadása mellett egy skálán lehet kifejezni. Ezen rendelkezés harmadik albekezdése értelmében, amennyiben az ajánlatkérő szerv véleménye szerint a súlyozás bizonyítható okokból nem lehetséges, a szempontokat a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban csökkenő fontossági sorrendben kell feltüntetnie.

4 — Lásd: Ambisig-ítélet (C-601/13, EU:C:2015:204, 29. pont).

5 — Ezen szempontok nem korlátozott jellegére a Bíróság rendszeresen emlékeztet, lásd legutóbb: eVigilo-ítélet (C-538/13, EU:C:2015:166, 61. pont); Ambisig-ítélet (C-601/13, EU:C:2015:204, 30. pont).

20. Már most meg kell jegyezni, hogy mind az odaítélés szempontjainak, mind – a 2004/18 irányelv elfogadása óta – a lehetetlenség kellően indokolt esetét kivéve az egyes szempontok relatív súlyozásának a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban történő feltüntetésére vonatkozó kötelezettség, amelyet ezen irányelv 53. cikkének (2) bekezdése ír elő, megfelel az egyenlő bánásmód elve és az abból következő átláthatósági kötelezettség tiszteletben tartásának biztosítására vonatkozó követelménynek.⁶

21. Ami az odaítélési szempontok súlyozásának közzétételét illeti, fontos hangsúlyozni, hogy a 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdése jelentős fejlődést jelent a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésére alkalmazandó korábbi jogrendhez képest.

22. Az ezen aktus hatálybalépését megelőzően érvényesülő jogrend keretében a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50 irányelv 36. cikkének (2) bekezdése kizárólag azt követelte meg az ajánlattevőktől, hogy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban vagy a hirdetményben „lehetőség szerint csökkenő fontossági sorrendben” tüntessék fel az odaítélés azon szempontjait, amelyeket alkalmazni kívánnak.

23. Ezzel ellentétben az ajánlattevőknek immár fel kell tüntetniük az odaítélés szempontjainak súlyozását a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban. Csak azokban az esetekben, ahol ez bizonyítható okokból lehetetlennek bizonyul, választhatják ezek a szervek, hogy fontossági sorrendet állítanak fel ezen szempontok között, amelyet mindazonáltal megfelelően közzé kell tenni a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

24. Amint arra ezt követően visszatérek, ennek a változásnak van bizonyos jelentősége az alapügy eldöntése szempontjából.

25. Ebben a szakaszban meg kell jegyezni, hogy az alapügyben nem vitatott, hogy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban az ajánlatkérő szerv mindkét szempontnál „50/100” arányt említ. Ezen arány tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy azt észszerűen lehet úgy értelmezni, hogy a két szempont közül mindegyiket azonos értékűnek kell tekinteni, és hogy ezáltal mindegyik fele részben volt meghatározó az ajánlatok sorrendjének megállapításánál.

26. Fontos rámutatni, hogy ez az értékelés végleges. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből ugyanis kétségtelenül kitűnik, amint azt a Dimarso a Bíróság előtti tárgyaláson is megerősítette, hogy a kérdést előterjesztő bíróság elutasította a Dimarso hozzá benyújtott keresetének első részét, amely szerint az „50/100” arányt lényegében úgy kellett volna értékelni, hogy mindegyik ajánlat a „minőség” szempontjára egy 0-tól 50-ig terjedő pontszámot kap. A kérdést előterjesztő bíróság tehát lényegében elismerte, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélése ajánlattételhez szükséges dokumentációban szereplő mindkét szempontjának a súlya egyenlő, vagyis 50%, amit az elvárható mértékben tájékozott és általános gondossággal eljáró ajánlattevő ugyanúgy értelmezhetett.⁷

6 — Lásd ebben az értelemben: Bizottság kontra Írország ítélet (C-226/09, EU:C:2010:697, 43. pont). Mindenesetre emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az ajánlattevőkkel szembeni egyenlő bánásmód elve, amelynek célja a közbeszerzési eljárásban részt vevő vállalkozások közötti egészséges és hatékony verseny kialakulásának elősegítése, megköveteli, hogy valamennyi ajánlattevő azonos esélyekkel rendelkezzen ajánlata összeállításakor, és ebből következően azt a követelményt is magában foglalja, hogy valamennyi versenytárs tekintetében ugyanazon feltételek vonatkoznak az ajánlatokra (lásd ebben az értelemben többek között: Cartiera dell'Adda ítélet [C-42/13, EU:C:2014:2345, 44. pont]; eVigilo-ítélet [C-538/13, EU:C:2015:166, 33. pont]). A Bíróság azt is pontosította, hogy az átláthatóság kötelezettségének alapvető célja az ajánlatkérő szerv részéről bizonyos ajánlattevőkkel vagy bizonyos ajánlatokkal szembeni részrehajlás és önkényesség kockázatának kizárása (lásd ebben az értelemben többek között: Cartiera dell'Adda ítélet [C-42/13, EU:C:2014:2345, 44. pont]; eVigilo-ítélet [C-538/13, EU:C:2015:166, 34. pont]).

7 — Az elvárható mértékben tájékozott és általános gondossággal eljáró ajánlattevő standardja a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, e tekintetben lásd: SIAC Construction ítélet (C-19/00, EU:C:2001:553, 42. pont); eVigilo-ítélet (C-538/13, EU:C:2015:166, 54. pont).

27. Nem vitatott tehát, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélésének szóban forgó szempontjait, valamint az azokhoz kapcsolódó súlyozást az ajánlattételhez szükséges dokumentációban és így a szerződés odaítélését megelőzően közzétették az ajánlattevőkkel, első ránézésre tiszteletben tartva 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdését.

28. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanakkor azt kívánja megtudni, hogy ez utóbbi rendelkezés az egyenlő bánásmód elvével és az átláthatósági kötelezettséggel együtt értelmezve megköveteli-e az ajánlatkérő szervtől, hogy előzetesen közölje az ajánlattevőkkel akár rendszeresen, akár legalább bizonyos körülmények fennállása esetén az ajánlatok odaítélés szempontjaira tekintettel történő értékelésének módszerét, különösen pedig az alapügyben elfogadott módszert, vagyis a lakásügyi ügynökség által közzétett „minőség” szempont teljesítése mértékének értékeléséhez használt három értékelési fokozatot vagy pontszámot („alacsony – kielégítő – magas”).

29. Ez a kérdés a Dimarso azon érvelésével függ össze, amely szerint az elfogadott értékelési módszer („alacsony – kielégítő – magas”) lényegében annyira homályos volt, hogy annak eredményeként az ajánlatkérő szerv háttérbe szorította a „minőség” szempont értékelését az „ár” szemponttal szemben, mivel kizárólag ez a második szempont volt az, amely valójában lehetővé tette a négy benyújtott ajánlat közül a három közötti döntést. A Dimarso szerint tehát az „ár” szempont valójában nagyobb súlyt kapott, mint az ajánlattételhez szükséges dokumentációban meghirdetett 50%. Másként kifejezve a Dimarso azt állítja, hogy ha az értékelés módszerét előzetesen közzétették volna az ajánlattevőkkel az ajánlattételhez szükséges dokumentáció szakaszában, az kétségtelenül befolyással lett volna az ajánlatok elkészítésére.

30. Nem áll tőlem távol, hogy figyelembe vegyem ezt az érvelést. Ugyanakkor szakaszonként kell érvelni.

31. Mindenekelőtt, amint arra már rámutattam, a 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdése megköveteli az ajánlatkérő szervtől, hogy vagy a hirdetményben, vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban ismertesse az ajánlattevőkkel az odaítélés alkalmazni kívánt szempontjait, valamint azok relatív súlyozását.

32. Ezzel szemben hiábavaló lenne a 2004/18 irányelv 53. cikke (2) bekezdésének megfogalmazásában az ajánlatkérő szerv általános kötelezettségét keresni azzal kapcsolatban, hogy a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban említést tegyen az ajánlatok odaítélési szempontokra és azok relatív súlyozására tekintettel történő értékelési módszeréről, vagyis azon szabályok és módszerek összességéről, amelyek szerint egy ajánlatkérő szerv vagy annak egy része, mint a bírálóbizottság, meghatározott pontszámot vagy osztályozást ad a különböző ajánlatoknak az alapján, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélése egyik szempontjának (és/vagy adott esetben alszempontjának) milyen mértékben felelnek meg.

33. A 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdése tehát nem követeli meg, hogy az ajánlatok közbeszerzési szerződés odaítélésének feltételeire, valamint azok relatív súlyozására tekintettel történő értékelésének a bírálóbizottság által alkalmazott módszerét főszabály szerint előzetesen közzéjék az ajánlattevőkkel a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

34. A Bíróság ítélkezési gyakorlata is alátámasztja ezt az elvet.

35. Egyrészt emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság több alkalommal elismerte azon ajánlatkérő szerv magatartásának jogszerűségét, amely az odaítélés egyik szempontjának alszempontjait az ajánlatok benyújtását követően, de azok felbontását megelőzően súlyozta, amely szükségszerűen magában foglalja, hogy az ajánlatkérő szervnek nem kell rendszeresen biztosítani az odaítélés alszempontjai ilyen súlyozásának előzetes közzétételét a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges

dokumentációban.⁸

36. Ezt az értékelést egy erősebb indok miatt ki lehet terjeszteni az ajánlatok odaítélési szempontokra és azok relatív súlyozására tekintettel történő értékelése módszerének elfogadására.

37. Másrészt az Evropaïki Dynamiki kontra EMSA ítéletben (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 35. pont) a Bíróság – a közbeszerzési szerződések Európai Unió intézményei által történő odaítélése szabályainak alkalmazásával összefüggésben,⁹ lényegében a 2004/18 irányelv rendelkezéseinek alkalmazásával analóg módon, és olyan szempontokra vonatkozó megfontolások mellett, amelyekről az ajánlatkérő szervnek nem kellett előzetesen tájékoztatnia az ajánlattevőket – elismerte, hogy egy bírálóbizottságnak rendelkeznie kell bizonyos szabadsággal feladatának ellátása során, és hogy megszervezhesse saját, a benyújtott ajánlatok vizsgálatára és értékelésére vonatkozó munkáját.¹⁰

38. Ezen ügyek mindegyikében a Bíróság mindazonáltal utalt arra, hogy az a szabadság, amely az ajánlatkérő szervet megilleti, bizonyos feltételeknek van alárendelve.

39. Ezek a feltételek ugyanakkor nem tűnnek teljes egészében azonosnak.

40. Ennélfogva egyrészt, ami azt illeti, hogy egy ajánlatkérő szerv az ajánlatok benyújtását követően rögzítette az odaítélés alszempontjainak súlyozására vonatkozó együtthatókat, a Bíróság – amint arra a kérdést előterjesztő bíróság helyesen rámutatott – pontosította, hogy ez az utólagos meghatározás jogszerű, amennyiben a következő három feltétel teljesül:

- nem módosítja a szerződés odaítélésének az ajánlattételhez szükséges dokumentációban vagy a hirdetményben meghatározott feltételeit;
- nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek ismerete az ajánlat elkészítésének időpontjában befolyásolhatta volna annak elkészítését; és
- nem olyan szempontok figyelembevételével született meg, amelyek hátrányosan megkülönböztethetik bármelyik ajánlattevőt.¹¹

41. Ha ezen feltételek közül az egyik nem teljesül, ebből az ítélkezési gyakorlatból arra lehet következtetni, hogy az alszempontok súlyozásának a hirdetményt vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációt követő meghatározása a közbeszerzési eljárás jogellenességét eredményezi. Másként kifejezve, az ajánlatkérő szervnek előzetesen meg kellett volna határoznia a szerződés odaítélésének szempontjaihoz kapcsoló alszempontok súlyozását, és biztosítania kellett volna, hogy ezt a súlyozást a hirdetményben vagy az ajánlattételekhez szükséges dokumentációban közöljék az ajánlattevőkkel.

42. Másrészt, ami a bírálóbizottság azon szabadságát illeti, hogy a benyújtott ajánlatok elemzésére és vizsgálatára vonatkozó saját munkáját megszervezze, a Bíróság az Evropaïki Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. pontjában pontosította, hogy egy ilyen szabadság nem vezethet arra, hogy az ajánlatkérő szerv „módosítsa az odaítélés hirdetményben vagy ajánlattételhez szükséges dokumentációban megállapított szempontjait”.

8 — Lásd: ATI EAC e Viaggi di Maio és társai ítélet (C-331/04, EU:C:2005:718, 32. pont); Lianakis és társai ítélet (C-532/06, EU:C:2008:40, 43. pont); Evropaïki Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 32. és 33. pont).

9 — Ebben az ügyben az Európai Közösségek általános költségvetésére alkalmazandó költségvetési rendeletről szóló, 2002. június 25-i 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet (HL L 248., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 74. o.) 97. cikkének, valamint az 1605/2002 rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2002. december 23-i 2342/2002/EK, Euratom bizottsági rendelet (HL L 357., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 145. o.) 138. cikkének az értelmezéséről volt szó.

10 — Ugyanezen jogi összefüggésben lásd még: bpost kontra Bizottság ítélet (T-514/09, EU:T:2011:689, 86. pont).

11 — Lásd: ATI EAC e Viaggi di Maio és társai ítélet (C-331/04, EU:C:2005:718, 32. pont); Lianakis és társai ítélet (C-532/06, EU:C:2008:40, 43. pont); Evropaïki Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512, 33. pont).

43. Azzal, hogy a jelen indítvány fenti 40. pontjában felsorolt három feltétel közül egyedül az egyik (az első) tiszteletben tartásának az említésére szorítkozott, úgy tűnik, hogy a Bíróság szélesebb mérlegelési jogkört kívánt adni az ajánlatkérő szervnek, ha az utólag állapítja meg az ajánlatok elemzésének és értékelésének módszerét, mint amikor úgy dönt, hogy az odaítélés előzetesen az ajánlattevők tudomására hozott szempontjainak megfelelő alszempontok súlyozásának együtthatóit rögzíti.

44. Bár az alapügyben szigorúan alkalmazni kellett az Európaii Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. pontjában tett pontosítást, a kérdést előterjesztő bíróság által ebben a szakaszban szolgáltatott egyetlen elem sem teszi lehetővé, hogy úgy véljem, hogy a bírálóbizottság által a „minőség” szempont értékeléséhez választott értékelési módszer módosíthatta ezt a szempontot, és *a fortiori* megváltoztathatta az odaítélés második szempontját, amelyeket mindkét esetben előzetesen az ajánlattevők tudomására hoztak az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

45. Kétkedem ugyanakkor, hogy a Bíróság által az Európaii Dynamiki kontra EMSA ítélet (C-252/10 P, EU:C:2011:512) 35. pontjában tett pontosításnak, amelyet inkább csak mellékesen állapított meg, az volt a célja, hogy ezt az egyedüli korlátot állítsa fel az ajánlatkérő szervet a benyújtott ajánlatok értékelésére vonatkozó módszer tekintetében megillető szabadsággal kapcsolatban. Adott esetben a különösen durva hibáktól eltekintve ugyanis nehéz elképzelni, hogy egy ilyen értékelési módszer hogyan tudja magukat a közbeszerzési szerződés odaítélésének szempontjait módosítani, és egy elutasított ajánlattevő hogyan tudna bizonyítékot szolgáltatni egy ilyen, az odaítélés szempontjaira gyakorolt hatásról, amelyre csak valószínűsítő körülmények utalnak.

46. Többek között emiatt osztom inkább az érintett felek azon álláspontját, amelyet különösen a tárgyaláson adtak elő, és amely szerint nem lehet kizárni, hogy egy értékelési módszer hatással lehessen ne csak magukra az odaítélési szempontokra, hanem e szempontok súlyozására is, és ennél fogva olyan elemeket tartalmazhasson, amelyek befolyásolhatták volna az ajánlatok elkészítését, ha ezt a módszert előzetesen az ajánlattevők tudomására hozták volna a Bíróság jelen indítvány 40. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatában megállapított második feltétel értelmében. Ebben az esetben az, hogy az ajánlatkérő szerv utólag határozta meg az ajánlatok értékelésének ezen módszerét, jogellenes lenne, következésképpen azt előzetesen közzé kellett volna tenni a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

47. Alapvetően tehát egyetértek azzal a többek között a Bizottság által felhozott érveléssel, amely szerint az ajánlatok értékelésének az ajánlatkérő szerv által utólag meghatározott módszere a Bíróság fenti 40. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatában megállapított három feltétel teljesülésétől függ. A kérdést előterjesztő bíróságnak tehát elegendő annak vizsgálata, hogy az alapügyben teljesülnek-e ezek a feltételek.

48. Mindazonáltal úgy tűnik számomra, hogy a jelen ügy arra is alkalmat ad a Bíróságnak, hogy finomítsa ezt az ítélkezési gyakorlatot, különösen az első feltétel hatályát illetően.

49. Amint ugyanis arra korábban már utaltam, a 2004/18 irányelv 53. cikke (2) bekezdésének hatálybalépése óta mind az odaítélés szempontjait, mind azok súlyozását (vagy ha ez lehetetlen, azok fontossági sorrendjét) megfelelően közzé kell tenni a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges nyilatkozatban.

50. Az egyik vagy a másik utólagos módosítását – függetlenül attól, hogy ez a módosítás milyen módszerekkel történt – tehát véleményem szerint azonos módon kell szankcionálni.

51. Ahogy nem fogadható el, hogy az ajánlatok értékelésének módszere utólag módosíthassa az odaítélés ajánlattevőkkel előzetesen közölt szempontjait, úgy nem fogadható el, hogy egy ilyen módszer megváltoztassa ugyanezen szempontok súlyozását. Ha az ajánlatok értékelési módszerének utólagos meghatározása ilyen következménnyel jár, a módszert előzetesen közölni kellett volna az ajánlattevőkkel, így a vitatott közbeszerzési eljárás jogellenes.

52. Következésképpen azt javaslom, hogy a jelen indítvány 40. pontjában felsorolt első feltétel, amely a Bíróságnak a közbeszerzési eljárások jogi szabályozásával kapcsolatban a 2004/18 irányelv elfogadását megelőzően kialakított ítélkezési gyakorlatából származik, olyan módon legyen megfogalmazva, hogy abba az odaítélés szempontjainak a súlyozása is beletartozzon e jogrend 2004/18 irányelv 53. cikke (2) bekezdésének hatálybalépését követően megvalósuló fejlődésének figyelembevétele érdekében.

53. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát annak vizsgálata az alapügyben, hogy az ajánlatok vitatott ajánlattételhez szükséges dokumentációban megjelölt „minőség” szempontra tekintettel történő értékelésének módszere utólag módosította-e az említett szerződés odaítélése szempontjainak súlyozását, amely esetben azt előzetesen a lehetséges ajánlattevők tudomására kellett volna hozni a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

54. A körülményekre és azokra a bizonyítékokra tekintettel, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság közölt, gyanítom ugyanakkor, hogy ez lehetett a helyzet.

55. Tekintettel ugyanis arra, hogy a négy ajánlat közül három – köztük a Dimarso ajánlata – a „minőség” szempontot illetően „magas” értékelést kapott, anélkül hogy olyan pontszámokat kaptak volna, amelyek lehetővé teszik az ajánlatok megkülönböztetését és osztályozását azok lényeges tulajdonságai alapján, az „ár” szempont vált meghatározóvá a vitatott szerződés odaítélése során, amint azt a tárgyaláson valamennyi érdekelt fél elismerte. Amennyiben a bírálóbizottság által választott módszer a „minőség” szempont értékelését háttérbe szorítja az „ár” szempont javára, úgy tűnik, hogy ez utóbbi szempont relatíve nagyobb súlyt képvisel a nyertes ajánlattevő kiválasztása során annál az ajánlattételhez szükséges dokumentációban közölt 50%-os súlynál, amelyre ésszerűen gondolni lehet. Hihető tehát, hogy ha az ajánlattevőket előzetesen értesítették volna az ajánlatok értékelésének ezen módszeréről a „minőség” szempont teljesítését illetően, nagyobb hangsúlyt fektettek volna szolgáltatásaik árára.

56. Javaslatom konkrétabb bemutatásához képzeljük el, hogy a benyújtott ajánlatok közül az egyik a minőséget illetően magasán a másik három fölött állt, azokat is beleértve, amelyek „magas” értékelést kaptak. Másképp kifejezve ezen ajánlatok közül az egyiket „kiválónak” lehetett volna minősíteni a „minőség” szempont értékelése során. Az ezen ajánlattevő által javasolt ár ennél fogva tükrözte volna az ezen ajánlattevő által felajánlott szolgáltatások minőségének kiválóságát, és így az valószínűleg magasabb lett volna a többi ajánlattevő által javasolt árnál. Mindazonáltal, amennyiben a „kiváló” minőség nem szerepel a bírálóbizottság által választott értékelési fokozatok között („alacsony – kielégítő – magas”), ez a kiváló minőségű ajánlatnak szükségszerűen legfeljebb „magas” értékelést kellett kapnia a „minőség” szempontot illetően. Mivel az ezen ajánlat ajánlattevője által javasolt ár a többinél magasabb, még ha csak pár tíz vagy száz euróval is, ezt az ajánlatot figyelmen kívül kell hagyni.

57. Végül ebben az esetben, amely nem szükségszerűen a Dimarso esete, de akár az is lehetne, az ajánlatkérő szerv esetlegesen meg lenne fosztva attól, hogy a legjobb szolgáltatás/ellenszolgáltatás arányú ajánlatot válassza ellentétben a nyertes ajánlattevők gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat szerinti kiválasztásának szellemével.¹²

58. Ennél fogva véleményem szerint az ajánlatkérő szerv által utólag választott értékelési módszer alkalmas arra, hogy módosítsa az odaítélés szempontjainak a súlyozását azzal, hogy előnyben részesíti az egyik szempont súlyát a másikkal szemben, míg azok az információk, amelyekkel az ajánlattevők ajánlataik benyújtása során rendelkeztek, egyértelműen arra engedtek következtetni, hogy ezeket a szempontokat ugyanazon relatív súllyal, vagyis mindegyiket 50%-kal kell értékelni.

12 — Az Ambisig-ítéletben (C-601/13, EU:C:2015:204, 29. pont) a Bíróság emlékeztetett lényegében arra, hogy ha a közbeszerzési szerződést a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat alapján kell odaítélni, amely a legkedvezőbb szolgáltatás/ellenszolgáltatás arányú ajánlat ajánlatkérő szerv általi kiválasztását részesíti előnyben, ez jellegénél fogva erősítheti a minőség súlyát a közbeszerzési szerződések odaítélési szempontjai tekintetében.

59. Következésképpen úgy vélem, hogy ha egy, az ajánlatok benyújtását követően elfogadott értékelési módszer ilyen eredményre vezethet, ezt a módszert a hirdetmény vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentáció ajánlatkérő szerv általi közzétételének időpontjában az ajánlattevők tudomására kellett volna hozni.

60. Mindazonáltal, ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy nem terjeszthető ki a jelen indítvány 40. pontjában említett, ítélkezési gyakorlatban megfogalmazott első feltétel az odaítélés szempontjainak a súlyozására, véleményem szerint valószínűsíthető, hogy ha az ajánlatok „minőség” szempontra tekintettel történő értékelésének az ajánlatkérő szerv által rögzített módszerét előzetesen a lehetséges ajánlattevők tudomására hozták volna, az befolyásolhatta volna ajánlataik elkészítését a jelen indítvány 40. pontjában felsorolt második feltétel értelmében.

61. Amint az már említésre került ugyanis, ha az ajánlattevők ajánlataik benyújtását megelőzően tudták volna, hogy az odaítélés második szempontja, vagyis az „ár” szempont a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztása során döntő jelleggel bírhat, amint azt a tárgyaláson valamennyi érdekelt fél elismerte, ajánlataikat egészen bizonyosan másként állították volna össze annak érdekében, hogy jobban meg tudjanak felelni az ajánlatkérő szerv ezen irányultságának.

62. Általánosságban igaz, hogy az ajánlatkérő szervet az értékelés módszerének az ajánlatok benyújtását követő meghatározásával kapcsolatban megillető szabadság ilyen korlátozása úgy tűnhet, hogy végső soron arra kényszeríti őt, hogy minden esetben nagyon korán azonosítsa az általa választani kívánt értékelési módszert vagy értékelési módszereket, annak érdekében, hogy megelőző jelleggel biztosítsa, hogy azok nem gyakorolhatnak befolyást a lehetséges ajánlattevők ajánlatainak elkészítésére, aminek hiányában arra kellene következtetni, hogy ezeket a módszereket szükségszerűen közzé kell tenni vagy a hirdetményben, vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban.

63. Következésképpen úgy tűnik, hogy ennek a követelménynek az eredményeként az ajánlatkérő szervnek (amelynek biztosítania kell a közbeszerzési eljárás legnagyobb jogbiztonságát, és védekeznie kell az ezen eljárás megsemmisítésére irányuló jogorvoslatokkal szemben) a legkorábban meg kell határoznia az ajánlatok odaítélés szempontjaira tekintettel történő értékelésének módszerét vagy módszereit. Azt javasolhatom tehát, hogy ha ez a helyzet áll fenn, úgy tűnik, hogy semmilyen kényszerítő ok nem igazolja, hogy az ajánlatkérő szerv elutasítsa, hogy a lehetséges ajánlattevők tudomására hozza a szóban forgó értékelési módszereket, amelyeket már az ajánlati felhívást megelőzően mindenképpen meg kellett volna határoznia.

64. Úgy tűnik, hogy ez az irány a gyakorlatban megfordítja a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatából származó „főszabály–kivétel” elméleti szabályt, amely szerint az ajánlatkérő szerv főszabály szerint nem köteles előzetesen közölni a lehetséges ajánlattevőkkel az ajánlatok értékelésének módszerét, kivéve ha ez a módszer olyan elemeket tartalmaz, amelyek – ha előzetesen ismerték volna azokat – befolyásolhatták volna az ajánlatok elkészítését.

65. Ugyanakkor úgy tűnik számomra, hogy ez a kockázat jelentős mértékben figyelmen kívül hagyható, ha az ajánlatkérő szervek nem csak az odaítélés szempontjainak, valamint azok relatív súlyozásának a közzétételét választják, amint azt a 2004/18 irányelv is megköveteli, hanem az ezen szempontokhoz kapcsolódó alszempontok, valamint az ezen alszempontokra vonatkozó súlyozás közzétételét is, amelynek támogatására a Bíróság ítélkezési gyakorlata erőteljesen törekszik.

66. Másként kifejezve, az ajánlattevők minél több, ezen elemek összességére vonatkozó egyértelmű, érthető és részletes információval rendelkeznek a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban, véleményem szerint annál kisebb a kockázata annak, hogy az ajánlatok értékelésének a bírálóbizottság által választott módszere megváltoztathassa az odaítélés szempontjait vagy alszempontjait, valamint azok súlyozását, vagy sértse az egyenlő bánásmódot az ajánlattevők tekintetében. E kockázat elkerülése véleményem szerint hozzájárul ahhoz az „aktív szerephez”, amelyet a 2004/18 irányelv a Bíróság által értelmezett módon biztosít az ajánlatkérő szervek számára azon

alapelvek alkalmazása során, amelyek a közbeszerzési eljárásokat szabályozzák, és amelyek közé tartozik az eljárás átláthatóságának és az ajánlattevők közötti egyenlő bánásmódnak a tiszteletben tartása.¹³

67. Szintén ebben az esetben valamennyi ajánlattevő előzetesen megismerhette volna az ajánlatkérő szerv által figyelembe vett összes tényező relatív súlyát, ami általánosságban lehetővé teszi annak kizárását, hogy az ajánlatok értékelésének az ajánlatkérő szerv által elfogadott pontos módszere olyan elemeket tartalmazhasson, amelyek – ha azokat az ajánlatok elkészítése során ismerték volna – befolyásolhatták volna ezt az elkészítést.

68. Ezzel szemben, ha – amint az alapügyben is – az odaítélés feltételeit az ajánlattételhez szükséges dokumentációban egyenlő mértékben súlyozzák, az utóbbi dokumentációban felsorolt esetleges alszemponatok nem képezik ilyen súlyozás tárgyát, valamint az értékelésnek az odaítélés két szempontja közül az egyiknek való megfelelés mértékének megállapításához az ajánlatok benyújtását követően elfogadott módszere különösen általános és nem teszi lehetővé a benyújtott ajánlatok kellően pontos megkülönböztetését, érezhetően magasabb annak a kockázata, hogy az értékelés módszere olyan elemeket tartalmaz, amelyek befolyásolni tudták volna az ajánlattevők ajánlatainak elkészítését, ha azokat a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban a tudomásukra hozták volna.

69. Igaz, hogy a jelen indítvány 40. pontjában említett második feltétel úgy tűnik, hogy különösen rugalmasan vagy könnyen teljesül, mivel mindig elképzelhetőnek tűnik az az érvelés, hogy az ajánlatkérő szerv által figyelembe vett mindegyik elem *alkalmas* lett volna arra, hogy befolyásolja az ajánlatok elkészítését, vagy hatással legyen azokra, ha ezeket az elemeket előzetesen közölték volna az ajánlattevőkkel.

70. Talán ennek a rugalmasságnak a tudatában rendelte alá a Bíróság a Bizottság kontra Írország ítéletben (C-226/09, EU:C:2010:697, 48. pont) az ajánlatok elkészítésére gyakorolt ilyen befolyást a „jelentős” jellegnek, amely lehetővé tette számára a Bizottság által benyújtott kötelezettségsgeszegés megállapítása iránti kereset részleges elutasítását.

71. Bár a Bizottság kontra Írország ítélet (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. pontja a Bíróság korábbi, az ATI EAC e Viaggi di Maio és társai ítélet (C-331/04, EU:C:2005:718) 32. pontját kifejezetten említő ítélkezési gyakorlatát veszi át, sem az, sem a többi utóbbi, már hivatkozott ítélet nem tartalmazza azt a pontosítást, amely szerint az ajánlatok elkészítésére gyakorolt befolyásnak „jelentősnek” kellene lennie. Ennélfogva a Bíróság által a Bizottság kontra Írország ítélet (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. pontjában bevezetett szempont úgy tűnik számomra, hogy abból a körülményből származik, hogy a szóban forgó, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződés nem teljes egészében tartozott a 2004/18 irányelv és különösen az 53. cikke (2) bekezdése rendelkezéseinek hatálya alá.

72. Ha valóban ezt a jelentést kell tulajdonítani a Bizottság kontra Írország ítélet (C-226/09, EU:C:2010:697) 48. pontjának, az én szememben a jelen ügyben nem áll fenn különös indoka a hivatkozott ítélet e pontjában szereplő azon szempont elfogadásának, hogy az ajánlatok elkészítésére gyakorolt befolyásnak „jelentős” jellegűnek kell lennie, és ennélfogva annak sem, hogy a Bíróság jelen indítvány 40. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatában megállapított második feltétel hatályának módosítására kerüljön sor.

13 — Lásd ebben az értelemben, egy másik összefüggésben: eVigilo-ítélet (C-538/13, EU:C:2015:166, 42. pont).

73. Mindazonáltal úgy vélem, hogy azt a rugalmasságot, amely ezt a második feltételt jellemzi, jelentősen tompíthatja az elutasított ajánlattevő kötelezettsége, akit bizonyítási teher terhel azzal kapcsolatban, hogy a bírósági keresetében *in concreto* bizonyítsa azokat a lényeges és nem csupán formai különbségeket, amelyeket ajánlata tartalmazott volna, ha a szóban forgó értékelési módszer elemei vagy maga a módszer, amelyek előzetes közlését az ajánlatkérő szerv mellőzte, megfelelő közzététel tárgyát képezte volna az ajánlatok elkészítését megelőzően.

74. A következtetés megállapítása előtt hozzáteszem, hogy a fenti megfontolások összessége azon a követelményen alapul, amely hallgatólagosan az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból is kiderül, és amely szerint az ajánlatok értékelésének a bírálóbizottság által a „minőség” szempont tekintetében elfogadott módszerét az ajánlatok benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően, de az ajánlatok felbontását megelőzően határozták meg.

75. A fent hivatkozott, az odaítélés szempontjaihoz kapcsolódó alszempontok megállapítására vonatkozó ítélkezési gyakorlatban a Bíróság lényegében úgy vélte, hogy az ilyen, az ajánlatok vagy részvételre vonatkozó szándéknyilatkozatok *felbontását követő* megállapítás adott esetben ellentétes többek között az egyenlő bánásmód elvével és az átláthatósági kötelezettséggel.¹⁴ Hasonlóképpen, a Bíróság nem fogadta el azt a módosítást, amelyet egy bírálóbizottság az ajánlatok első vizsgálatát követően hajtott végre az odaítélés szempontjainak súlyozott értékén, egy olyan ügyben, ahol a 2004/18 irányelv 53. cikkének (2) bekezdése nem volt alkalmazandó a szóban forgó, szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződésre, anélkül, hogy ezenfelül megkövetelte volna, hogy bizonyított legyen ennek a gyakorlatnak a hátrányosan megkülönböztető hatása valamelyik ajánlattevővel szemben, mivel a Bíróság e tekintetben hozzátette, hogy elegendő, ha nem zárható ki, hogy a módosítás végrehajtásának időpontjában ilyen hatása legyen.¹⁵

76. Ha ugyanis egy ajánlatkérő szerv tudomással bír az ajánlattevők kilétéről, valamint az ajánlatok tartalmáról akkor, amikor módosítja az odaítélés szempontjainak és/vagy alszempontjainak a súlyozását, valós a kockázata annak, hogy azt a benyomást kelti, hogy ennek a módosításnak a célja egyik ajánlattevő előnyben részesítése, és így a közöttük lévő egyenlő bánásmód megsértése.

77. Egy ilyen helyzetben az így végrehajtott módosítás tisztán és egyszerűen jogellenesnek minősül, többek között a részrehajlás vélelmének köszönhetően. Nyilvánvalónak tűnik, hogy a ténylegesen alkalmazott súlyozást, amely a közbeszerzési eljárás törvénytelenységét is okozta, az ajánlattevők tudomására kellett volna hozni a szerződés dokumentációjában. Ennek megállapítására azonban nem feltétlenül van szükség a jogvita eldöntéséhez.

78. Észrevételeiben a belga kormány kijelentette, hogy vannak olyan helyzetek – ezek természetét ugyanakkor nem pontosította –, amikor az ajánlatok értékelésének módszerét csak azok felbontását követően lehet meghatározni. Következésképpen ez a kormány lényegében előadja, hogy a Bíróság azon ítélkezési gyakorlatát, amely nem fogadja el az odaítélés szempontjai, valamint az odaítélés szempontjaihoz kapcsolódó alszempontok súlyozásának az ajánlatok felbontását *követő*, utólagos meghatározását, nem lehet kiterjeszteni arra az esetre, amikor egy bírálóbizottság az említett felbontást követően fogadja el az ajánlatok értékelésének módszerét.

79. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés nem tartozik szigorú értelemben véve ebbe az esetkörbe.

80. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság által közölt elemek nem teszik lehetővé annak az esetnek a teljes kizárását, amely szerint az alapügyben vitatott értékelési módszert az ajánlatok felbontását követően érvényesítették volna.

14 — Lásd különösen: Lianakis és társai ítélet (C-532/06, EU:C:2008:40, 44. pont).

15 — Bizottság kontra Írország ítélet (C-226/09, EU:C:2010:697, 57–63. pont).

81. Márpedig ebben az esetben véleményem szerint felmerül az a további kérdés, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak továbbra is szükséges-e az ítélkezési gyakorlatban megállapított és a jelen indítvány 40. pontjában felsorolt három feltétel teljesülését vizsgálnia annak érdekében, hogy arra következtethessen, hogy az ajánlatkérő szervnek az ajánlattevők tudomására kellett volna hoznia az ajánlatok értékelésének ezt a módszerét, vagy hogy szorítkozhat-e annak megállapítására, hogy ez a gyakorlat valamilyen módon magában foglal egy részrehajlási vélelmet egy vagy több ajánlattevő tekintetében, amely a közbeszerzési eljárás jogellenességét eredményezi.

82. Anélkül, hogy általánosságban állást foglalnék a belga kormány által hivatkozott, de nem pontosított helyzeteket illetően, kételkedem abban, hogy az alapügyben a „minőség” szempont értékelési módszerét annak nagyon alapvető és különösen általános, sőt pontatlan jellegére tekintettel csak a benyújtott ajánlatok felbontását követően lehetett megállapítani.

83. Nem látom ugyanis semmilyen, többek között technikai vagy pénzügyi jellegű akadályát annak, hogy egy ajánlatkérő szerv az ajánlattevők tudomására hozhasson egy olyan módszert, amely annak jelölésére korlátozódik, hogy az ajánlatokat az „alacsony – kielégítő – magas” fokozatok alapján fogják értékelni, vagy legkésőbb az ajánlatok felbontását megelőzően érvényesítse ezt a módszert, feltéve hogy teljesülnek az általam már vizsgált feltételek, vagyis különösen az, hogy a szerződés odaítélésének szempontjai, sem azok súlyozása ne változzanak.

84. Úgy vélem tehát, hogy ha az alapügyben vitatott értékelési módszert az ajánlatok felbontását követően fogadták el, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia, vélelmezni kell, hogy azt olyan elemek figyelembevételével határozták meg, amelyek egy vagy több elutasított ajánlattevő tekintetében hátrányosan megkülönböztető hatással járhatnak, amely vélelmet adott esetben az ajánlatkérő szervnek kell megdöntenie.

III – Véggöveztetések

85. A fenti megfontolások összességének fényében azt javasolom, hogy a Bíróság a következő választ adja a Raad van State van België (belga államtanács) által előterjesztett kérdésre:

A 2011. november 20-i 1251/2011/EU bizottsági rendelettel módosított, az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 53. cikkének (2) bekezdését az egyenlő bánásmód elvével és az átláthatósági kötelezettséggel összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy az ajánlatkérő szervnek a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban nem kell a lehetséges ajánlattevők tudomására hoznia az ajánlatok értékelésének módszerét annak értékeléséhez, hogy az odaítélésnek a hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban előzetesen közzétett szempontjai milyen mértékben teljesülnek, feltéve hogy ez az ajánlatok benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően, de az ajánlatok felbontását megelőzően elfogadott módszer a) nem módosítja a szerződés odaítélésének az ajánlattételhez szükséges dokumentációban vagy a hirdetményben meghatározott szempontjait és azok súlyozását, b) nem tartalmaz olyan elemeket, amelyek ismerete az ajánlat elkészítésének időpontjában befolyásolhatta volna annak elkészítését, és c) nem olyan szempontok figyelembevételével született meg, amelyek hátrányosan megkülönböztethetik bármelyik ajánlattevőt. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben teljesülnek-e ezek a feltételek.